

WANDELING PARK SCHOOTHORST

Hoogland-zijde

Deze wandeling voert door het groen langs de randen van de woonwijken Schoothorst, Kattenbroek en Hoogland.

↔ ± 4 km

1,5 uur

PARK SCHOOTHORST

Groei van Amersfoort

In 1974 wordt de gemeente Hoogland verdeeld tussen Amersfoort en Bunschoten.

In 1981 is Amersfoort aangewezen als groeistad. Toen is er voor gekozen om de geplande woonwijken te bouwen om een groot groen hart met diverse functies. Dat groene park kreeg de naam Park Schothorst. Eerst werd Schothorst Noord gebouwd, daarna kwam Zielhorst en als laatste Kattenbroek richting Hoogland.

Park Schothorst is 112,5 ha., dat is meer dan 1,1 miljoen vierkante meter. Het ligt centraal in de stad, omsloten door de wijken Schothorst, Zielhorst en Kattenbroek en het dorp Hoogland. Het is een ontmoetingsplaats waar mensen kunnen genieten van de natuur, kunnen sporten en recreëren: spelen, fietsen, wandelen en tuinieren.

Natuur

Landgoed Schothorst, het gebied rondom de villa, wordt sinds 1985 ecologisch beheerd. Oude bomen bieden er leefruimte aan bijvoorbeeld vleermuizen en spechten, daarom probeert men oude bomen zo lang mogelijk te sparen.

Waar het kan blijft dood hout liggen, want dat zit vol leven van bijvoorbeeld schimmels, pissebedden en kevers.

Het is een veelzijdig landgoed, waar poelen zijn aangelegd en stinsenplanten zijn gepoot en men takkenrillen heeft gevormd.

Dekzandrug

De dekzandrug is een groot open gebied op de overgang van de Gelderse Vallei en het 'klei op leemgebied' van de Eemvallei. Het loopt van De Hoef tot Hoogland. Het is ontstaan in de laatste ijstijd zo'n 120.000 jaar geleden. De wind blies zand tot een langgerekte heuvel, een zogenaamde paraboolduin.

In deze dekzandrug zijn resten gevonden van bewoning uit de ijzertijd. Daaruit blijkt dat het een geschikte plek was om te wonen.

De huizen bouwde men langs de rand, zo woonde men droog in de overwegend natte lage omgeving. Op de dekzandrug legde men wegen en akkers aan.

Bij de aanleg van het park is het open karakter van de dekzandrug behouden. Nu wordt dit gebruikt als evenemententerrein, zoals voor het Hooglands dorpsfeest.

Dekzandrug richting Hoogland

Volkstuinen

Er zijn 3 volkstuincomplexen:

- De Brinken tussen Hoogland en het landgoed Schothorst
- Emiclaer aan de oostzijde van het park
- De Breede Morgen, biologische volkstuinen op landgoed Schothorst.

De naam Schothorst verklaard

Wat eerst een boerderij was is in de loop der tijd veranderd in een villa. De boerderij heette Schothorst. Die naam bestaat uit de woorden schot en horst. Schot = een met hout omheind terrein voor vee. Horst = hoger gelegen gebied.

Het park en landgoed Schothorst zijn genoemd naar die boerderij.

Engelse landschapstijl

Het gebied rondom de villa is aangelegd in de Engelse landschapstijl. Die stijl kwam voort uit de waardering voor de wilde natuur en was in de mode van 1800 tot 1870. Kenmerkend zijn de vijvers met gebogen lijnen, open ruimtes, solitaire bomen, bossages, slingerpaden, hoogteverschillen in het landschap, bijzondere beplanting zoals de rododendrons of exotische bomen en soms bouwde men bijzondere bouwwerken, zoals bruggen, tuinhuizen en theekoepels. In het park is die stijl nog hier en daar te herkennen.

De vijver met gebogen lijnen

Franse landschapstijl

Deze stijl is ouder dan de Engelse landschapstijl vanaf de 17e eeuw. De tuinen die in de Franse stijl werden aangelegd pasten bij de toen geldende strakke bouwstijl. Kenmerken van die tuinen zijn: een formele uitstraling, rechte lijnen en grasvelden, symmetrie, tuinvazen, beelden, strakke haagjes van taxus of buxus en soms een doolhof. Het grote voorbeeld was Versailles in Frankrijk en in het klein Paleis Het Loo bij Apeldoorn.

Proefboerderij De Schothorst

Van 1938 tot 1974 is het Instituut voor Moderne Veevoeding op het landgoed gevestigd. Het doel van dat instituut is om op wetenschappelijke wijze meer opbrengst te halen uit de veeteelt. Het is een voorloper van de intensieve veeteelt, de bio-industrie. Op het terrein experimenteerde men met het houden van dieren, zoals kalkoenen, varkens, kippen en koeien om tot een zo maximaal mogelijke opbrengst te komen. Men zocht o.a. naar het ideale voermengsel. Verder werd op Schothorst de liksteen ontwikkeld.

Proefboerderij De Schothorst

Deze boerderij met rieten kap is ten tijde van de proefboerderij gebruikt als varkensstal. In 2010 brandde de boerderij af.

Een soortgelijke boerderij, die in gebruik was voor koeien en kalveren lag tussen de Schothorsterlaan en het Winkelpad. Later werd dit gebouw gebruikt door een bedrijf in groenonderhoud. Die boerderij brandde kort daarna ook af. Beide gebouwen zijn niet herbouwd.

In het gebouw waar nu de Bijenvereniging Eemkwartier en de Sterrenwacht gevestigd zijn, was de kuikenstal.

De Lange schuur tegenover Het Groene Huis, waar nu de boogschietvereniging Centaur is gehuisvest, was een stal voor kalkoenen.

In de orangerie konden ten tijde van de bewoning van de villa exotische kuipplanten de winter overleven. Daar was ook een moestuin bij. In de tijd van de proefboerderij hebben er in de orangerie een tijdje schapen gestaan.

Waar nu de kleinfruit-tuin ligt was een kippenerv met vele schuren.

Ecologische verbindingszones

Tussen de wijken en Hoogland, maar ook in de wijken zijn oude lanen gespaard gebleven of groene stroken aangelegd. Door die groene zones kunnen dieren zich tussen de bebouwing verplaatsen.

Villa Schothorst

In 1600 stond er op een droge hoge plaats in een laaggelegen gebied een boerderij met de naam Schothorst. De boerderij werd in de loop der tijd meermaals verbouwd tot een een steeds mooiere woning. De bewoners hadden beroepen in de rechterlijke macht en waren bestuurder en wetenschapper.

Pieter verLoren Themaat kocht Schothorst in 1850. Hij liet het voorste deel van de 'Heerenhuizinge' verbouwen tot een woonhuis van aanzien. Oorspronkelijk komt de familie uit Hoorn. Zij zijn rijk geworden door handel in graan dat gehaald werd uit gebieden rondom de Oostzee. Pieter woonde in de zomer soms maar één maand op Schothorst.

Zijn zoon dr. Cornelis (Kees) ging daarna het landgoed beheren en er permanent wonen.

Tussen 1850 en 1880 krijgt de villa in hoofdlijnen haar huidige uiterlijk. Dan richt (tuin)architect van Lunteren de omgeving van de villa in in Engelse landschapstijl. Er komt een orangerie en een moestuin. Verder wordt het huidige koetshuis gebouwd en komen er theekoepels.

Tot 1936 is het landgoed (60 hectare groot) eigendom van drie generaties verLoren van Themaat.

Na het overlijden van Kees in 1900 blijven er een ongetrouwde zoon tot 1925 en een dochter tot 1936 wonen. De erfgename is een nichtje die alles in 1938 verkoopt.

In de Tweede Wereldoorlog zaten er onderduikers verstopt op zolder. Soms moesten zij zich tijdelijk verbergen in zelfgegraven schuilkelders in het bos.

Het park is ongeveer 150 jaar oud. De geschiedenis van het bos gaat wel 200 jaar terug. Een aantal bijbehorende weilanden behield al die tijd zijn agrarische functie.

Momenteel heeft de villa een kantoorfunctie.

WANDELING PARK SCHOOTHORST

Hoogland-zijde

Start- en eindpunt: Het Groene Huis

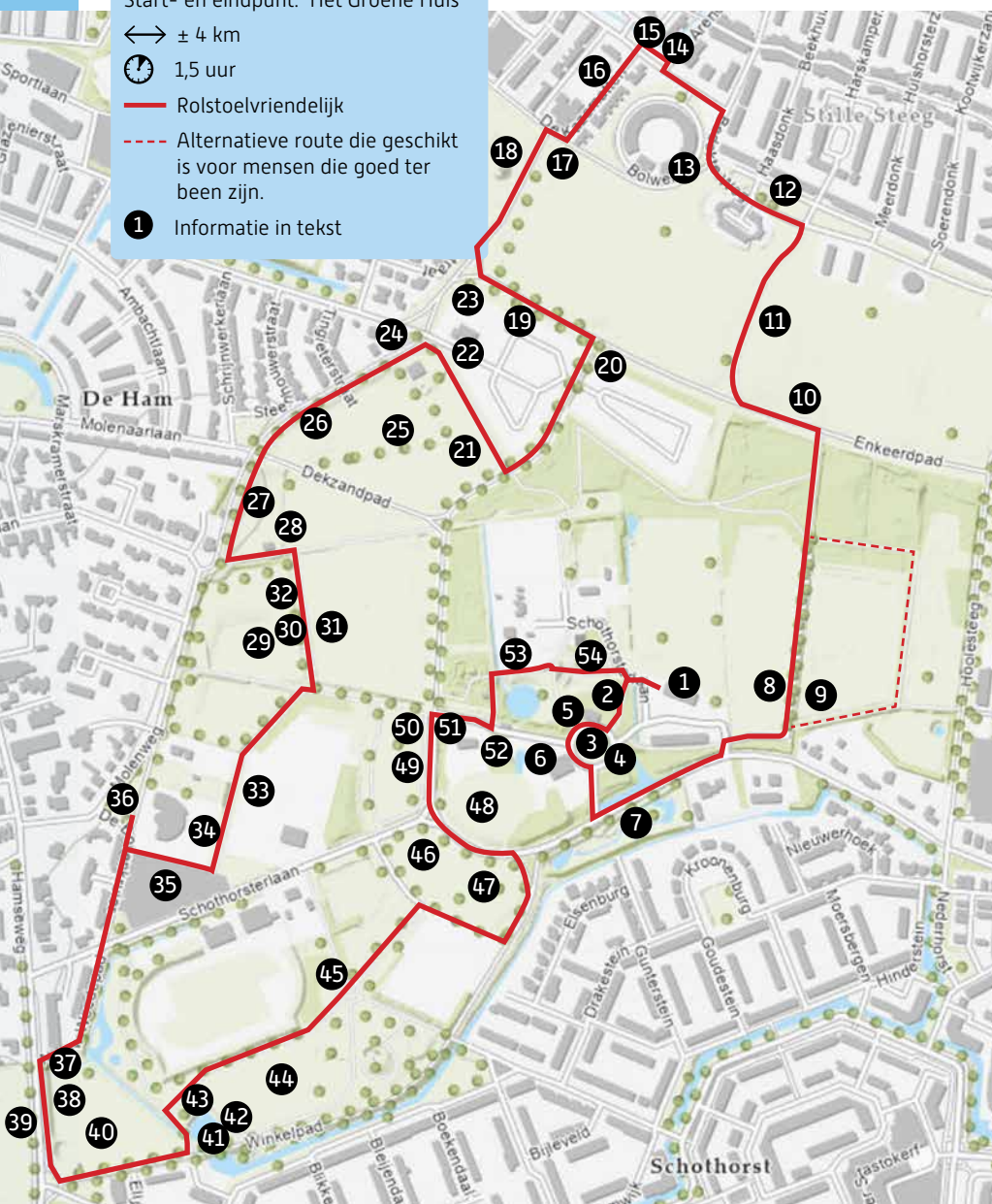
↔ ± 4 km

🕒 1,5 uur

— Rolstoelvriendelijk

- - - Alternatieve route die geschikt is voor mensen die goed ter been zijn.

❶ Informatie in tekst

❶ Van 1938 tot 2010 stond hier een rietgedekte boerderij. Die boerderij was eens onderdeel van de Proefboerderij De Schothorst. [Zie pag. 3]

Van 1986 tot 2010 was het CNME (Centrum voor Natuur en Milieu Educatie) hierin gevestigd.

*Loop vanuit Het Groene Huis rechtstreeks naar het informatiebord voor de boomgaard.
Links het bospadje met klinkers in.*

❷ Kijk en luister, want soms hoor je hier de groene specht of zie je een eekhoorn.

Zo niet, dan is er tijdens de wandeling vast wel iets anders te horen, zien, voelen of ruiken dat de moeite waard is!

❸ Je ziet aan het eind een bijzondere conifeerachtige boom met meerdere stammen: een chamae-cyparis, een soort cipres.

❹ Links naast die cipres staat een hemelboom. Deze komt oorspronkelijk uit China en blijkt zich invasief te gedragen. Er staan daar veel nieuwe boompjes die daar zijn gaan groeien vanuit de wortels. Ook door zaad kan de boom zich vermenigvuldigen. Het is een invasieve soort, dat betekent dat hij hier niet thuis hoort en zich in rap tempo verspreidt. De boom is een snelle groeier. De handel erin is verboden. De bomen die er zijn moeten goed in de gaten gehouden worden, zodat ze zich niet verder uitbreiden.

Stoffen uit de bast en de bladeren kunnen huidirritaties veroorzaken en zijn niet goed voor andere inheemse planten en insecten. Het blad heeft een speciale geur.

Net als de Japanse duizendknoop kan deze boom leidingen, rioleeringen, het wegdek en funderingen aantasten doordat de wortels veel groeikracht hebben en alles wat in de weg zit opzij duwen!

Rechtstreeks, langs het koetshuis

❺ Doordat het koetshuis grote hoge deuren heeft, kon men daar koetsen en paarden stallen. Rechts woonde de koetsier en zijn gezin, links waren de paardenstallen. In het lage groen iets verderop rechts van de rotonde staat het vol met stinzenplanten zoals sneeuwklompjes, daslook en bosanemonen.

Over de rotonde langs de villa lopen.

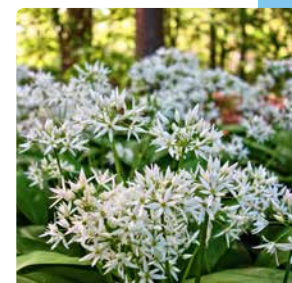
❻ Tot aan het begin van de Tweede Wereldoorlog had de villa Schothorst [zie pag. 4] een serre aan de zuidkant.

Groene specht

Hemelboom

Daslook

Ingang villa

Door de overdekte ingang, met indrukwekkende pilaren konden de bewoners en gasten droog de koets uit en het huis in. Voor- dat het huis dit uiterlijk had, zat de ingang aan de andere kant.

Na de villa rechts de rotonde verlaten.

Hier staat een groep rhododendrons. Zulke struiken werden vaak bij een landgoed aangeplant. Als de struik te groot is gegroeid, snoeien de hoveniers de struik.

Links de Schothorsterlaan op; let op het verkeer!

Op de weg zie je een licht bollend metalen plaatje met een getal. Dat is een onderdeel van de beweegroute 'Femke Bol' van 3,7 km door park Schothorst. De start en de finish zijn voor de atletiekbaan.

7 Rechts ligt de Breede Gooren. Een goor = een moeras. Dit natte gebied hier heeft die naam van oudsher. Het moerasje is ter compensatie aangelegd voor alle natte gebieden die verloren zijn gegaan bij de aanleg van de wijk Schothorst. In het vroege voorjaar zetten vrijwilligers hier padden over de weg. Die padden hebben overwinterd in het bos. Deze padden paren in het water aan de overkant van de weg.

*Ga bij de slagboom het bospad in.
Je houdt links aan, door de rode beukenlaan. **8***

*Vanaf de slagboom kan je ook een alternatieve route nemen
[rode stippellijn op kaart]. Lees verder bij **9***

8 Struiken en bomen met roodachtig blad hebben minder chlorofylkorrels dan struiken en bomen met groen blad. Die roodbladige planten kunnen daardoor minder makkelijk voedsel maken via hun bladeren. Daarom groeien deze meestal minder snel, dik en hoog. Deze rode beuken waren duur en gaven status aan het landgoed.

ALTERNATIEVE ROUTE

9 Aan de kant van de Schothorsterlaan ligt het weiland aan je linkerhand nogal laag. Het gebied loopt in deze richting af vanaf de dekzandrug. Op die natte zure grond doet pitrus het goed. Pitrus is een meerjarige plant met stijve sprietten in een pol, onderaan smal, naar boven uitlopend.

Pitrus

Sla linksaf

De bomen in deze laan staan zowel links als rechts scheef. Ze groeien naar het licht. Daar zitten de meeste takken. Hier is veel onderbegroeiing. Ook kun je hier veel lijsterbessen zien staan. Vogels hebben de zaden gegeten en vervolgens uitgepoept. Zo konden overal lijsterbessen gaan ontkiemen, mede dankzij de vogelmest.

In deze eikenlaan staat een tamme kastanje. Zie je de grote langwerpige kartelige bladeren? Deze vallen vooral op door hun grootte en vorm als ze op de grond liggen.

Als je aan het eind de bocht naar links genomen hebt, loop je over een pad dat nog tamelijk nieuw is. In het bos erachter liep eerst een pad, maar dat deel van het bos is afgesloten, omdat de oude bomen (veteranenbomen) te gevaarlijk zijn voor wandelaars. Je wilt toch niet een tak op je hoofd krijgen? Die oude bomen zijn wel van waarde voor de bosuil, spechten en andere hollenbroeders.

De strook heesters langs het oude bos zijn ongeveer in 2010 aangeplant. Daar staat veel inlandse vogelkers. Deze staat graag in de halfschaduw, dus een echte bosboom. De bloesem die in trossen aan de boom hangen bloeien in april en mei. De boom is een voedselbron voor tal van insecten, zoals bijen, kevers en mieren.

Op mooie dagen in het voorjaar en de zomer zijn in de buurt van dit pad vaak vlinders te zien. Tussen de takken schuilen vogels en zij genieten in het najaar van de bessen aan de struiken. Deze nieuwe bosrand is een buffer tussen het pad en het oude bos.

Ga aan het eind over het bruggetje naar rechts de rode beukenlaan in.

Recht door richting de witte hekken; het bos uit.

In de verte zien we de wijk Kattenbroek.

Linksaf over het Enkeerdpad.

Blad tamme kastanje

Gewone vogelkers

- 10 De dekzandrug rechts ligt hoger dan de omringende grond. Je ziet hiervandaan duidelijk dat de wijk daarachter lager ligt. De dekzandrug werd vroeger door die hoge ligging als landbouwgrond gebruikt. Rechts in de verte zien we de kerktoeren van Hoogland.

Rechtsaf, het eerste voetpad nemen, voor de drie beuken langs, de dekzandrug oversteken.

- 11 Midden op deze met gras begroeide zandheuvel, de dekzandrug [zie pag. 2], heb je een mooi een uitzicht naar alle kanten.

Ga links af: de Bedekte weg.

- 12 Het land waarop de wijk gebouwd is, ligt laag. De dakenlijn van de huizen rechts vormt een golvende lijn. Die daklijn symboliseert water. Het grondwater zit heel ondiep. Zie je de mooie oude eiken op de brede grasstrook?

Rechts om de ronde bebouwing met felgekleurde tegeltjes tegen de gevel lopen. Dit is nog steeds de Bedekte weg.

- 13 Zie je het natuurlijk aangelegde groen in de bocht? Dat stukje natuur biedt veel insecten, vogels en andere dieren voedsel en veiligheid.

Linksom, nog steeds de Bedekte weg, richting de feestelijke boog.

- 14 De Jubelpoort is een kunstwerk uit 1993, dat gemaakt is door Hans van de Ban. Alle momenten waarop je een jubileum kunt vieren worden er genoemd, zoals bij een 12.5 jarig huwelijk of 25 jaar bij de zaak.

- 15 In het gras vlak na de poort, tussen de straat en het voetpad zie je een beeld uit 1997 met de naam 'Het geheim: het open boek van Poliphilo'. Het verbeeldt een aantal open bladzijden uit een boek uit 1499 dat o.a. een inspiratiebron voor de tuinarchitectuur is. In Kattenbroek zijn in totaal 22 van deze beelden.

Tegenover dat beeld linksaf De Kazematten in.

- 16 Voor het 3e huis zie je weer 2 'bladzijden' in het gras liggen.

Aan het eind rechtsaf de Luistergang in en dan links het Molenpad in, de dekzandrug oversteken.

- 17 Aan het begin, op de hoek in het gras, zie je weer een variatie op het vorige beeld.

- 18 We lopen hier door een ruimte omzoomd door hagen van sleedoorn en meidoorn. Sleedoorn is de eerste struik die in het voorjaar wit bloeit. Hij bloeit op het kale hout. De meidoorn bloeit later, die zit dan al in het blad. Rechts staat midden in het gras sinds 1995 het beeld 'de Maanhof' van Kazuo Katase, een dakloze betonnen kubus waarbinnen een eik groeit als symbool voor de kracht van de natuur. Bij de kubus staat een granieten bol met een diameter van 50 cm, een onderdeel van dit kunstwerk.

Het Enkeerdpad naar links nemen.

- 19 Rechts zie je een houten schaapskooi met rieten dak. De planken overlappen elkaar. Men zegt dan: die wand is gepot-dekseld. Zie je dat de voor- en achterkant van het gebouw geen scherpe hoeken heeft? Dat is voor schapen veiliger dan hoeken van 90 graden. Als er veel schapen in de stal zijn, kan er geen schaap in een hoek verdrukt worden. De schapen graasden op de heide in de omgeving. Als ze in de stal stonden, bleef hun poep liggen totdat het een dikke laag was. In het vroege voorjaar werd die mest gebruikt om het land te bemesten.

Op de T-splitsing rechtsaf de Duivensteeg in.

- 20 De brede groenstrook direct links bestaat uit hazelaar, Gelderse roos, Spaanse aak, meidoorn, eik en vlier. Voor allerlei dieren is zo'n bosschage een fijne plek. Daar kunnen bijvoorbeeld vogels nestelen en hazen kunnen er een schuilplek vinden.

Tegenover de brug rechtsaf, langs de moestuin De Brinken.

- 21 Links in het weiland staan veel pollen pitrus, het is dus vochtige grond. Zie je ook de mooie oude holle knotbomen staan? Het zijn bomen die graag in een vochtige omgeving groeien. Het hout van de stammen is weggerot, alleen de buitenste laag, de bast staat er nog. Toch leven deze bomen! De sapstroom zit vlak achter de schors. Doordat de boom het binnenste hout mist, staat de boom wel minder stevig en is op tijd knotten belangrijk om het splijten van de holle stam te voorkomen.

- 22 Loop even naar rechts om de gevel van boerderij Kattenbroek te bekijken.

Golvende daklijn

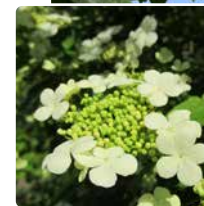
Wilde bloemen

Kunstwerk 'Het geheim: het open boek van Poliphilo'

Sleedoorn

Gelderse roos

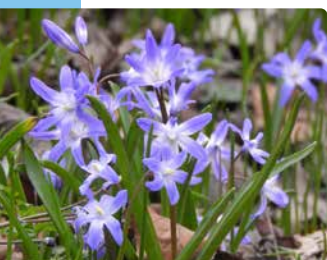
Boerenvlechtwerk.

Walnotenboom

Bomen geven de loop van de sloot aan

Scilla (sterhyacinth)

De wijk Kattenbroek is genoemd naar deze boerderij. In de voorgevel zien we langs de dakrand een speciaal metselverband: boerenvlechtwerk. Zo'n rand is decoratief en het verstevigt de gevel aan de dakrand. Links van de boerderij staat een treur-es. Een treures zie je niet zo vaak.

23 In de voortuin staat een walnoot. Oorspronkelijk komt deze boomsoort uit het gebied tussen Oost-Turkije en China. Door de Romeinen is de walnoot naar deze kant van Europa gekomen. Om de eetbare noot zit een harde schil en daaromheen een dikke vlezig groene bolster. Vaak zette men de boom in de buurt van een boerderij, want de boom weert vliegen en muggen want zij houden niet van de geur van de bladeren.

24 Schuin achter je, tussen de driehoek van fietspaden zie je een vlindertuintje. Deze is onderdeel van een vlinderroute door Hoogland. Deze en andere vlindertuintjes in deze omgeving worden onderhouden in zelfbeheer. Dat betekent dat enkele bewoners dat stukje openbaar groen verzorgen.

Draai je om en vervolg de Molenweg (richting de Scouting).

25 Door de weilanden zie je een (soms drooggevalen) sloot slingeren. Door de bomen en het overige groen langs de oevers is de loop van de sloot te herkennen. Dit gebied geeft een goed beeld van hoe het kleinschalige landschap er in deze omgeving vroeger uitzag.

Vervolg de Molenweg rechtdoor, laat het Dekzandpad links liggen.

26 In dit deel van de Molenweg zie je in het voorjaar onder andere Scilla (sterhyacinth) bloeien: blauwe bloempjes op een steel van zo'n 10 cm.

Op sommige plaatsen langs het fietspad zie je in mei en juni fluitenkruid bloeien. De witte bloemschermen trekken veel insecten aan. Uit de stengel kun je een fluitje snijden, vandaar de naamgeving.

Vervolg de Molenweg.

27 Voedselrijke berm. In de berm langs het weiland zien we in de zomer veel brandnetels.

Veel vlindersoorten leggen eitjes op de brandnetel. De vlinder-eitjes worden rupsen. De rupsen worden poppen. Het beste is als de brandnetels niet te vroeg en niet te kort worden gemaaid. Zo krijgen de poppen die zijn gevallen de kans om te overleven en de winter door te komen.

In de berm zie je ook vaak de klit of klis. De grote klit bloeit paars en is een voedselbron voor veel insecten. Deze plant dankt zijn naam aan de stekelige vruchten. Die blijven makkelijk aan een vacht kleven. Zo verspreidt de klit zijn zaden.

WEETJE

Klittenband komt van de klit. De zaden zitten aan een stekelig bolletje en blijven in de herfst haken aan de vacht van dieren. Zo wordt het zaad makkelijk verspreid. Klittenband is afgekeken van de klit.

Vroeger heeft rechts verderop, aan de rand van Hoogland, een molen gestaan. Daar dankt de weg haar naam aan.

Linksaf het voetpad in, langs de schaapskooi.

28 Deze schaapskooi is hierheen verhuisd vanuit de Hoef. Vroeger konden alleen rijke boeren zo'n stenen schaapskooi, waarvan een deel een pannendak heeft, betalen.

Kijk voorbij de schaapskooi naar de rij knotbomen links in het weiland.

Laat je een wilg in de lengte doorgroeien, dan groeit deze als een gewone wilg. Knot je een wilg, dus zaag je de boom op een bepaalde hoogte af, dan loopt de wilg weer uit, die krijgt aan de stam onder de rand van de zaagsnede weer takken. De stam blijft laag en groeit dan niet meer in de lengte. Niet alle boomsoorten lopen opnieuw uit.

Dan het eerste pad naar rechts.

29 De weilanden rechts zijn altijd vochtig door kwelwater. Jonge kieviten kunnen zich makkelijk verstoppen in het hoge gras. Vroeger was dit hooiland. Het werd pas in augustus gemaaid voor hooi. In de winter is dit een ijsbaantje.

30 Langs de sloot rechts, zie je in de zomer paars bloeiende kattenstaart, een inheemse plant die veel insecten trekt. In augustus zie je aan de oever van de sloot de egelskop, genoemd naar de knotsvormige stekelige vruchten. De plant heeft wortelstokken waarmee hij zich vermeerderd.

Grote klit

Brandnetels

Wilg

Knotwilg

Gewone kattenstaart

Jacobskruiskruid

Zebrarups, de rups van de sint-jacobsvlinder

Sint-jacobsvlinder

In deze weilanden kun je soms hazen spotten.

31 In de zomer zie je hier Jacobskruiskruid staan. Dat is een goede plant voor insecten. De zebrarups en sint-jacobsvlinder kunnen niet zonder deze plant. De plant verspreidt zich door pluisjes, een zaadje aan een parachute, net als bij de paardenbloem. De bloemen leveren nectar en stuifmeel voor veel soorten vlinders, bijen en zweefvliegen. Veel insecten zijn afhankelijk van deze plant.

WEETJE

Boeren houden niet van deze plant. Als doe in het hooi terechtkomt en koeien of paarden eten van het hooi, tast dat vooral de lever aan. Dieren kunnen er ziek van worden en er soms dood aan gaan. In de wei grazen paarden en koeien om deze plant heen.

32 Hoor je de ratelpopulieren?

Over de brug bij het molentje, rechts en direct links. Houdt de padelbanen aan je linkerhand.

33 Voorbij de bocht zijn links de korfbalvelden. Links in de berm staat een veerbladige elzensoort: els losiniata

Als er voldoende water in de sloot staat, is hier goed te zien hoe bruin het water is. Dat komt doordat het ijzerhoudend is. Van hier tot aan het ecoduct onder de Hamseweg door, loopt een ecologische verbindingszone die het landgoed verbindt met de weilanden richting de Eem. Een groep inwoners heeft zich ingezet voor de herontwikkeling van dit gebied.

34 Sinds de herinrichting staan hier veel inheemse planten, goed voor insecten. Verder zijn er greppels en paddenpoelen gegraven en heeft de sloot flauw aflopende oevers gekregen. Er wordt maar 2x per jaar gemaaid waarna het maaisel na enkele dagen wordt afgevoerd, waardoor zaden de kans krijgen op de grond te vallen. De natuurspeelplaats rondom basisschool de Kosmos sluit naadloos aan op dit gebied.

Ga rechtsaf over de stoep langs het parkeerterrein.

35 Zie je de open stenen die op het parkeerterrein gebruikt zijn? Goed voor de regenwaterafvoer.

36 We lopen even heen en weer naar rechts. Daar staat een imposante boom: een Kaukasische vleugelnoot. Als je in het voorjaar, de zomer of de herfst de slingers ziet hangen (in volgorde: bloemenslingers, groene onrijpe vruchtenslingers en bruine gevleugelde nootjes) snap je dat de boom de 'verjaardagsboom' wordt genoemd.

Loop terug, ga door de Bovenkruier richting Schothorsterlaan, steek over en neem het Nieuw Weedepad.

Kijk tijdens de oversteek naar links, naar de villa. De Schothorsterlaan was de oprijlaan! Een mooie zichtlijn vanaf hier en vanuit de villa. Aan de overkant van de sloot is gewerkt met hoogteverschillen.

Linksaf, de Hamseweg.

37 Het woorddeel 'ham' uit Hamseweg betekent 'hoger gelegen landtong'. Tijdens overstromingen stond dat deel van Hoogland niet onder water. Zie je de schotten staan? Daarmee 'stuurt' men kleine zoogdieren in de richting van de faunapassage.

38 Drie meter om de hoek zie je links de faunapassage, een onderdoorgang onder de Hamseweg. Deze groene verbinding loopt onder de weg door en zorgt dat dieren zich veilig kunnen verplaatsen tussen de groene gebieden langs de Hamseweg.

39 Zie je verderop aan de overkant de dikke korte stenen palen? Die geven aan dat dit een provinciale weg was. Op 3 zijanten staat het wapen van Utrecht, op de 4e kant staan de letters PW: Provinciale Weg. De palen markeren de grens tussen provinciale grond en particulier eigendom. Deze palen worden Mussertpalen genoemd. Anton Mussert werkte bij de Provinciale Waterstaat Utrecht van 1920 tot 1934. Hij was belast met het ontwikkelen van een provinciaal wegenplan. Hij is vooral bekend geworden als een van de oprichters en als de leider van de NSB. Een politieke beweging die sympathiseerde met de Nazi's in Duitsland.

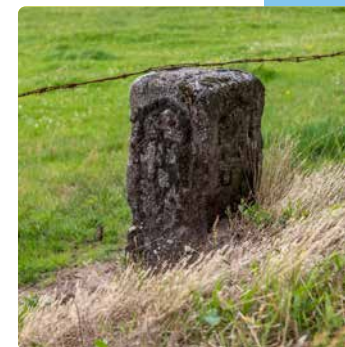
40 Het terrein links is nu evenemententerrein, vroeger was dit bouwland waar tabak werd verbouwd. Op het landgoed stonden een aantal tabaksschuren waar de tabak te drogen werd gehangen.

Linksaf het Winkelpad in. Let op: het is een fietspad.

Op de hoek aan de overkant van het fietspad stond een thee-koepel. De mensen uit de villa genoten daar van het uitzicht on-

Kaukasische vleugelnoot

Mussertpalen

der het genot van een kopje thee. Die mensen werden bediend door personeelsleden die onder de theekoepel woonden.

Het Winkelpad ligt op een dijkje. Tijdens de watersnoodramp van 1916 stond rechts het hele gebied onder water. Waarom heet het dijkje Winkelpad? Denk aan een winkelhaak in je kleding, een hoekige scheur. Winkel is van hoek.

Loop tot de vijver.

41 Rechts ligt de wijk Schothorst. Deze wijk kon pas gebouwd worden nadat het Valleikanaal af was. Het kanaal helpt bij de afwatering.

Zie je hoe laag het water aan de andere kant van het Winkelpad in de sloot staat? De bewoners willen graag droge voeten houden. Het waterpeil in de wijk wordt kunstmatig laag gehouden.

Ga linksaf, over het bruggetje met de witte metalen leuning.

42 Zie je vanaf de binnenkant van de vijvermuur het rooster in de muur? Daaraan kun je zien wat de waterstand vaak is. Soms staat het water tot die opening, maar in droge tijden staat het water veel lager!

In deze diepe vijver zwemmen altijd wel wat meerkoeten en soms staat er een reiger te vissen.

In de vijver komt kwelwater omhoog. Kwelwater is grondwater dat door de druk van de aarde verderop omhoog wordt geperst. Waar mineraalrijk kwelwater is, kunnen soms bijzondere planten groeien, bijvoorbeeld de waterviolier of de dotterbloem.

Vijver

Waterviolier

Blauwe reiger

43 Achter de vijver staat een oude eik uit 1790. Wat zou die boom veel kunnen vertellen! Voor de stevigheid zijn er tussen de stam en takken kabels bevestigd.

De boom werd eens getroffen door de bliksem, te zien aan de verticale spleet. Dat is een zwakke plek, daar tasten schimmels en beestjes de boom aan. Helaas groeit er een tondelzwam op en in de boom. Dat zal eens zijn ondergang worden.

Achter de eik naar rechts.

We vervolgen het pad. Links zie je de atletiekbaan.

44 Het grasveld rechts is de Schothorstereng. Vroeger was dat bouwland. Eens werd daar tabak geteeld.

Loop door het rosarium dat in 1985 is aangelegd.

45 In de zomer kun je er genieten van de geurende rozen. In het midden kun je veel kanten opkijken. Dat noemen we zichtlijnen. Die lijnen passen bij de Franse landschapsstijl.

Na het rosarium staan links en rechts winterlindes. Deze linde-soort heeft kleine bladeren.

Ga op de T-splitsing naar rechts.

46 Links zie je in de zomer een stuk bloemrijk grasland.

47 Onder de varenbeuk (*fagus sylvatica aspleniifolia*) in het grasveld kun je 's zomers in de schaduw op de bank zitten. De bladeren van deze bijzondere boom zijn spits en diep ingesneden. Echt een speciale boom die past op een landgoed.

Op het Winkelpad naar links.

Volg de bocht naar links, de Schothorsterlaan in.

48 Vanuit de villa heeft men een mooi uitzicht in diverse richtingen. Die kijklijnen passen bij de Franse Landschapsstijl. Denk aan paleis Het Loo in Apeldoorn of aan Versailles in Frankrijk.

Steek over en vervolg de Duivensteeg, een beukenlaan.

Vlak bij de driesprong zie je rechts langs het weiland waar het hek gezeten heeft van het pad dat naar de oude ingang van de villa leidde.

49 Zie je dat een aantal beukenstammen zijn ingepakt? Beuken kunnen slecht tegen de zon op hun stam. De bladeren geven schaduw en beschermen de stam. Door te hoog snoeien moet men de stammen inpakken.

Eik uit 1790. Ooit getroffen door de bliksem.

Varenbeuk

Oude ingang naar de villa

Duiventil. (Niet de duiventil die hier gestaan heeft.)

50 De naam Duivensteeg verwijst naar het houden van duiven. Uit bronnen weten we dat er 2 duiventillen op het landgoed stonden. Waarschijnlijk na elkaar. Het houden van duiven was een recht dat je geschonken moest worden. Duiven hield men voor de mest, de eieren en het vlees. In 1855 kreeg de eigenaar van Schothorst, Pieter VerLoren van Themaat, toestemming van de Gouverneur om 150 paren duiven te houden, en in 1862 werd dat zelfs verhoogd tot 250 paren. Links zou een duiventil gestaan kunnen hebben, een perceel dat op een kaart uit 1721 Duijfjes Campje heette.

Er heeft ook een duiventil gestaan in het zogenoemde 'bosje'. Vanaf de Hamseweg op de Schothorsterlaan voorbij Altis en de dubbele woning direct rechts loopt een pad door een bosje naar de rozentuin. Links aan het einde van dat bosje heeft tot de Tweede Wereldoorlog ook een duiventil gestaan. Dat is te zien op een kaart uit 1855 en het is ook afgebeeld op een schilderij gemaakt door Mattheus Elisa Perné die als schilder van 1839-1842 op de villa woonde.

Ga op de kruising rechts

Rode beuk uit 1830

51 Het huis op de hoek is de oude directeurswoning van de proefboerderij: Het Instituut voor Moderne Veevoeding De Schothorst. Tot 1956 woonde de directeur, de invloedrijke dierenarts dr. Jan Grashuis (1896-1978) in de villa en toen dit huis klaar was is hij met zijn gezin hier gaan wonen.

52 Rechts staat een rode beuk uit 1830.

Ga links de brug over.

Links ligt de natuurspeelplaats, rechts achter de bosschages ligt een vijver.

Ga voor de ingang van de natuurspeelplaats naar rechts en loop daarna links het paadje in.

Loop langs de voorbeeldtuinen.

53 Daarachter zie de orangerie. Bomen en struiken die niet tegen de vorst konden overwinterden in kuipen in dat gebouw.

Loop verder, loop rechts voor de heuvel langs.

Loop vervolgens om de waterbakken heen richting de zonnewijzer.

54 Achter de zonnewijzer zie je een groot insectenhotel. Daar is een plaats voor verschillende beestjes: spinnen, solitaire wespen en solitaire bijen, pissebedden, lieveheersbeestjes enz. De bloemen die hier staan bieden stuifmeel en nectar aan bijen, zweefvliegen en vlinders. Zie je het zand aan de voet van het insectenhotel? Dat is goed voor allerlei graafbijen. Veruit het grootste deel van de solitaire bijen zijn graafbijen. Die leggen hun eitjes in zelf gegraven holletjes in de grond.

Loop rechtdoor tot de weg en je bent weer terug bij Het Groene Huis.

Insectenhotel

CNME Amersfoort
In Het Groene Huis
Schothorsterlaan 21
3822 NA Amersfoort
www.hetgroenehuisamersfoort.nl

Fotografie en ontwerp: Sonja Kamer (DsignKamer)

